

БЛАНК ДЛЯ ВІДПОВІДЕЙ
III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з БІОЛОГІЇ
2023-2024 навчального року

10 клас

Увага!!! Відмічайте правильні варіанти відповідей, закреслюючи відповідні літери! Порожні клітинки у таблиці призначені для позначок членів журі. Не ставте в них ніяких позначок!

Тести групи «А»

(правильним може бути тільки один варіант відповіді)

A1	A	B	V	G		A11	A	B	V	G	
A2	A	B	V	G		A12	A	B	V	G	
A3	A	B	V	G		A13	A	B	V	G	
A4	A	B	V	G		A14	A	B	V	G	
A5	A	B	V	G		A15	A	B	V	G	
A6	A	B	V	G		A16	A	B	V	G	
A7	A	B	V	G		A17	A	B	V	G	
A8	A	B	V	G		A18	A	B	V	G	
A9	A	B	V	G		A19	A	B	V	G	
A10	A	B	V	G		A20	A	B	V	G	

Тести групи «Б»

(правильними можуть бути від 1 до 5 варіантів відповідей)

B1	A	B	V	G	D		B16	A	B	V	G	D	
B2	A	B	V	G	D		B17	A	B	V	G	D	
B3	A	B	V	G	D		B18	A	B	V	G	D	
B4	A	B	V	G	D		B19	A	B	V	G	D	
B5	A	B	V	G	D		B20	A	B	V	G	D	
B6	A	B	V	G	D		B21	A	B	V	G	D	
B7	A	B	V	G	D		B22	A	B	V	G	D	
B8	A	B	V	G	D		B23	A	B	V	G	D	
B9	A	B	V	G	D		B24	A	B	V	G	D	
B10	A	B	V	G	D		B25	A	B	V	G	D	
B11	A	B	V	G	D		B26	A	B	V	G	D	
B12	A	B	V	G	D		B27	A	B	V	G	D	
B13	A	B	V	G	D		B28	A	B	V	G	D	
B14	A	B	V	G	D		B29	A	B	V	G	D	
B15	A	B	V	G	D		B30	A	B	V	G	D	

Тести групи «В»

(впишіть потрібні літери у відповідні клітинки)

B1	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	1.6.	1.7.
	З	Н	В	В	А Б Г	Е	К

B2	Речовина А	3	г
	Речовина Б	2	б
	Речовина В	1	в
	Речовина Г	4	а

B3	3.1.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		-	Г	-	-	В	-	А	Б	-	Е	-	Д	-	-

3.2.	15	16	17
	Д Е	В	В

3.3.	18	19
	А Б В Г	Д Е

B4	4.1.	б
	4.2.	в
	4.3.	в

4.4.	б
4.5.	б
4.6.	б г

4.7.	б
4.8.	б
4.9.	б

B5	5.1.	А Б Г В				
	5.2.	Д				
	5.3.	А Б В Г				
	5.4.	А	Б	В	Г	Д
		картопля	цибуля городня	пирій повзучий	гладіолус	буряк

B6	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5.1	6.5.2	6.5.3	6.5.4
	1	2	3	4	2n4c	1n2c	nc	nc

БЛАНК ДЛЯ ВІДПОВІДЕЙ
ІІІ ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З БІОЛОГІЇ
2023-2024 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

10 клас

Робота 1. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ДИХАННЯ

Таблиця 1. Упишіть показники системи зовнішнього дихання обстеженої

№	Показник	Значення
1	Життєва ємність легень (ЖЄЛ), мл	3200
2	Дихальний об'єм (ДО), мл	500
3	Резервний об'єм вдиху (РОВд), мл	1000
4	Резервний об'єм видиху (РОВид), мл	1700

Таблиця 2. Позначте правильні відповіді, закресливши (×) відповідні літери.

1	ФЖЄЛ перевищує НЖЄЛ	А
2	ФЖЄЛ менша від НЖЄЛ у межах 15 %	Б
3	ФЖЄЛ менша НЖЄЛ більше, ніж на 15 %	В
4	В обстеженої належний стан системи зовнішнього дихання	Г
5	В обстеженої недостатній розвиток системи зовнішнього дихання	Д

Таблиця 3. Позначте правильні відповіді, закресливши (×) відповідні літери.

3.1. Місцем розташування дихального центру є:	
кора великих півкуль	А
проміжний мозок	Б
довгастий мозок	В
мозочок	Г
3.2. Що викликає збудження дихального центру:	
підвищена концентрація в крові CO ₂	А
знижена концентрація в крові CO ₂	Б
підвищена концентрація в крові O ₂	В
знижена концентрація в крові O ₂	Г
3.3. У альвеолах концентрація кисню в наявному у них повітрі становить:	
близько 21 %	А
близько 16 %	Б
близько 14 %	В
близько 10 %	Г

БЛАНК ДЛЯ ВІДПОВІДЕЙ
ІІІ ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З БІОЛОГІЇ
2023-2024 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

11 клас

Експериментальний тур

Робота 2. БІОЛОГІЧНІ ЗАДАЧІ

Задача 1. У фрагменті ДНК знайдено 1120 аденінових нуклеотидів, що становить 28% загальної кількості нуклеотидів.

А Обчисліть кількість у даному фрагменті гуанінових, цитозинових, тимінових нуклеотидів.

Б Визначте довжину і відносну молекулярну масу цього фрагмента ДНК.

Розв'язання

Дано:

$A = 1120$ нуклеотидів = 28 %

l (нуклеотида) = 0,34 нм

Mr (нуклеотида) = 345

Г - ? Т - ? Ц - ?

l (фрагмента) – ?

Mr (фрагмента) – ?

А За правилом Чаргаффа та принципом комплементарності, маємо:

$T = A = 1120$ нуклеотидів = 28%

Визначаємо відсоток Г- і Ц-нуклеотидів (кожного окремо) в даному фрагменті ДНК:

$$Г = Ц = \frac{100\% - (A + T)}{2} = \frac{100\% - (28\% + 28\%)}{2} = 22\%$$

Отже, $Г = Ц = 22\%$

Визначаємо кількість Г- і Ц-нуклеотидів (кожного окремо) в даному фрагменті ДНК:

1120 нуклеотидів — 28%

x нуклеотидів — 22%

$$x = \frac{1120 \cdot 22\%}{28\%} = 880 \text{ (нуклеотидів)}$$

$Г = Ц = 22\% = 880$ нуклеотидів

Б Визначаємо довжину фрагмента ДНК:

$$l \text{ (фрагмента)} = (1120 + 880) \cdot 0,34 = 680 \text{ (нм)}$$

Визначаємо відносну молекулярну масу даного фрагмента ДНК (обох ланцюгів):

$$Mr(\text{фрагмента}) = (1120 \cdot 2 + 880 \cdot 2) \cdot 345 = 1380000$$

Відповідь: **А** Тимінових нуклеотидів – 1120, гуанінових і цитозинових – по 880.

Б Довжина фрагмента ДНК – 680 нм, відносна молекулярна маса – 1380000.

Задача 2. У вівса нормальна висота стебла домінує над гігантською і ранньостиглість – над пізньостиглістю. Унаслідок схрещування ранньостиглих рослин нормальної висоти отримали 128 рослин, із яких 32 були гігантськими і стільки ж – пізньостиглими. Визначте кількість гігантських пізньостиглих рослин.

Розв'язання

Заповнюємо решітку Пеннета

F	AB	Ab	aB	ab
AB	AABB ранньостиглі нормальні	AABb ранньостиглі нормальні	AaBB ранньостиглі нормальні	AaBb ранньостиглі нормальні
Ab	AABb ранньостиглі нормальні	AAbb ранньостиглі гігантські	AaBb ранньостиглі нормальні	Aabb ранньостиглі гігантські
aB	AaBB ранньостиглі нормальні	AaBb ранньостиглі нормальні	aaBB пізньостиглі нормальні	aaBb пізньостиглі нормальні
ab	AaBb ранньостиглі нормальні	Aabb ранньостиглі гігантські	aaBb пізньостиглі нормальні	aabb пізньостиглі гігантські

Ранньостиглі рослини нормальної висоти – $9/16 = 56,25\%$

Ранньостиглі рослини гігантської висоти – $3/16 = 18,75\%$

Пізньостиглі рослини нормальної висоти – $3/16 = 18,75\%$

Пізньостиглі рослини гігантської висоти – $1/16 = 6,25\%$

Визначаємо кількість пізньостиглих гігантських рослин серед отриманих гібридів:

128 рослин — 100%

x рослин — 6,25%

$$x = \frac{128 \cdot 6,25\%}{100\%} = 8 \text{ (рослин)}$$

Відповідь: Серед отриманих гібридів вівса 8 рослин були пізньостиглими гігантської висоти.